КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ «ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра освітньої політики

Програма підвищення кваліфікації учителів фізичної культури закладів профільної середньої освіти

«ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА У СТАРШІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ: ВІД КОНЦЕПЦІЇ РЕФОРМИ ДО ПРАКТИКИ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри освітньої політики

(Протокол №8 від 21.09.2026 р.)

Завідувачка кафедри Галина ЛОЇК

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(Протокол №6 від 1.10.2026р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробники: Сороколіт Наталія Стефанівна, докторка наук з фізичного виховання та спорту, професорка, професорка кафедри освітньої політики Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», Заслужена вчителька України.

Напрям підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій).

Розроблено на основі Типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які беруть участь у реалізації державного стандарту профільної середньої освіти за темою «Старша профільна школа: нові підходи та інструменти для вчителів» (наказ МОНУ від 04.11.2025 р. № 1452).

Термін дії програми: 01.01.2027 р. – 31.12.2032 р.

Рецензенти:

Шиян Олена, професорка кафедри освітньої політики, професорка, докторка наук з державного управління.

Пасічник Вікторія, доцентка кафедри рекреаційних і спортивних ігор Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, професорка, докторка наук з фізичного виховання та спорту

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Завершальний етап реформи НУШ, зокрема створення мережі академічних ліцеїв, затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти та Типової освітньої програми для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням передбачає оновлення підходів до організації освітнього процесу з фізичної культури в старшій профільній школі. Особливого значення набуло підвищення кваліфікації тренерів НУШ, учителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти як рушіїв трансформаційних освітніх змін. Фахівці мають розуміти засади реформування профільної середньої освіти загалом та особливості організації освітнього процесу з фізичної культури в академічному ліцеї зокрема й створювати навчальні програми на основі модельних та Державного стандарту профільної середньої освіти, застосовувати сучасні методики й технології навчання під час викладання предмету та позакласних форм фізичного виховання, інтегрувати кар'єрне консультування.

З огляду на актуалізацію питання професійного розвитку тренерів НУШ і вчителів фізичної культури розроблено програму підвищення кваліфікації для тренерів уШ та вчителів фізичної культури загальної середньої освіти, які беруть участь у реалізації Державного стандарту профільної середньої освїти за темою: «Старша профільна школа. Спільне розуміння та готовність до впровадження реформи» на засадах андрагогічного, компетентісного, діяльнісного, індивідуального, диференційованого, аксіологічного, акмеологічного підходів із раціональним розподілом годин між теоретичним і практичним компонентами.

Програму розроблено з урахуванням законів України «Про освіту» від 05.092017 № 2145-VIII (зі змінами), «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX (зі змінами); Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (зі змінами)); професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225); Концепції реалізації державної політики у сфері

реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р зі змінами); Державного стандарту профільної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851); Типової освітньої програми для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.05.2025 № 765 зі змінами, внесеними відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 19.06.2025 № 884; Міністерства освіти і науки України від 19.06.2025 № 884); Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) (наказ Міністерства освіти і науки України від 10.10.2024 № 1451) тощо.

Цільова група: учителі фізичної культури закладів профільної середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС). З них: 24 години аудиторна робота (8 год. – лекційний матеріал, 16 год. – практичні заняття) та 6 годин – самостійна робота й контрольні заходи.

Особливості реалізації програми: Реалізація програми підвищення кваліфікації здійснюється на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного та середовищного підходів з урахуванням специфіки вивчення фізичної культури в старшій профільній школі Освітній процес організовується з поєднанням лекційних, практичних і самостійних видів діяльності слухачів/слухачок і спрямований на формування здатності ефективно застосовувати набуті знання, уміння та навички в професійній діяльності, зокрема в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання.

Форма підвищення кваліфікації: очно-дистанційна.

Мета підвищення кваліфікації: формування компетентностей в учителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти для ефективної реалізації Державного стандарту профільної середньої освіти, формування готовності до впровадження нових підходів, сучасних методик і технологій навчання на рівні профільної середньої освіти в освітній галузі «Фізична культура».

Завдання підвищення кваліфікації:

˜ окреслити нормативно-правові засади Державного стандарту профільної середньої освіти та Концепції освітньої галузі «Фізична культура», їхню роль та складники;

˜ забезпечити розуміння змісту й структури Типової освітньої програми для 10–12 класів академічних ліцеїв;

˜ розвинути вміння щодо розроблення навчальних програм на основі модельних і Державного стандарту профільної середньої освіти відповідно до профілю навчання та з урахуванням потреб учнівства;

˜ удосконалити компетентності тренерів НУШ і вчителів фізичної культури щодо викладання предмета у старшій профільній школі зокрема на основному й поглибленому рівнях;

˜ поглибити розуміння специфіки здійснення оцінювання в старшій профільній школі.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: предметно-методична компетентність (А2), інклюзивна (В1), організаційна компетентність (Г2), оціновально-аналітична компетентність (ГЗ).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання учителі фізичної культури оволодіють знаннями та розвинуть уміння щодо:

˜ організації освітнього процесу з фізичної культури в старшій школі відповідно до нормативно-правових засад Державного стандарту профільної середньої освіти;

˜ практичного застосування Типової освітньої програми для 10–12 класів академічних ліцеїв;

˜ створення навчальних програм на основі модельних і Державного стандарту профільної середньої освіти;

˜ викладання навчального предмету та інтегрованих курсів за вибором на основному й поглибленому рівнях у старшій профільній школі в тому числі й учнівства з особливими освітніми потребами;

˜здійснення оцінювання досягнень здобувачів освіти на основному та поглибленому рівнях у старшій профільній школі.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації: Умови успішного завершення програми: слухач/ка вважаються такими, що успішно завершили програму підвищення кваліфікації за умови 50% присутності під час проведення навчальних занять курсу; отримання за результатами тестування та модульної контрольної роботи – «зараховано».

Упродовж проходження курсу передбачено дві форми контролю – тестування та модульної контрольної роботи – укладення компетентнісної роботи для учнівства за групами результатів Стандарту або розроблення власної навчальної програми на основі модельної.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: сертифікат.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2.НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва навчальних тем	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Усього
МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У СТАРШІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ НУШ				
Тема 1.1. Засади Державного стандарту профільної середньої освіти освітньої галузі «Фізична культура»	1	1	1	3
Тема 1.2. Концепція освітньої галузі «Фізична культура» у старшій профільній школі		1		1
Тема 1.3. Типова освітня програма для академічних ліцеїв	2	1		3
Тема 1.4. Нормативне забезпечення інклюзивного навчання та особливості організації фізичного виховання учнів підготовчої та спеціальної медичних груп під час викладання фізичної культури	1	1		2
Разом за модулем	4	4	1	9
МОДУЛЬ 2. МОДЕЛЮВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ Й ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СТАРШІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ				
Тема 2.1. Програмно-методичне забезпечення фізичної культури у старшій профільній школі	1	1	1	3

Тема 2.2. Моделювання навчальної програми вчителя фізичної культури на основі модельної в старшій профільній школі	1	1	1	3
Тема 2.3. Сучасний урок фізичної культури у старшій профільній школі		2		2
Тема 2.4. Особливості проведення занять для учнівства з особливими освітніми потребами, підготовчої, спеціальної медичних груп		2		2
Разом за модулем	2	6	2	10
МОДУЛЬ 3. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВСТВА НА РІВНІ СТАРШОЇ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ				
Тема 3.1. Сучасні підходи до оцінювання результатів навчання в старшій профільній школі	1	1		2
Тема 3.2. Оцінювання за групами результатів Стандарту освітньої галузі «Фізична культура»		2		2
Тема 3.3. Алгоритм розроблення компетентнісних робіт	1	1	1	3
Тема 3.4. Оцінювання фізичної підготовленості учнівства та оцінювання учнівства з ООП, підготовчої та спеціальної медичних груп		2		2
Разом за модулем	2	6	1	9
Тести			1	1
Модульна контрольна робота			1	1
УСЬОГО	8	16	6	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ:

МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У СТАРШІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ НУШ

Тема 1.1. Засади Державного стандарту профільної середньої освіти освітньої галузі «Фізична культура»

Зміст і структура Державного стандарту профільної середньої освіти. Базовий навчальний план профільної середньої освіти. Компетентнісний потенціал освітньої галузі «Фізична культура» та базові знання. Вимоги до обов’язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти відповідно до вимог освітньої галузі «Фізична культура».

Тема 1.2. Концепція освітньої галузі «Фізична культура» у старшій профільній школі

Мета освітньої галузі «Фізична культура». Я – орієнтири. Реалізація ключових компетентностей. Практичні приклади формування ключових компетентностей засобами фізичного виховання в старшій профільній школі.

Зміст і результати навчання. Освітній поступ учнівства від базової середньої до старшої профільної школи Види діяльності.

Тема 1.3. Типова освітня програма для академічних ліцеїв

Структура та зміст Типової освітньої програми для учнів 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням. Типовий навчальний план. Обов'язкові та вибіркові освітні компоненти. Інтегровані курси (зокрема й міжгалузеві). Форми організації освітнього процесу. Кластери та профілі навчання. Змінні групи. Засади створення освітньої програми закладу освіти на основі Типової освітньої програми.

Тема 1.4. Нормативне забезпечення інклюзивного навчання та особливості організації фізичного виховання учнів підготовчої та спеціальної медичних груп під час викладання фізичної культури

Нормативне забезпечення інклюзивного навчання. Особливості нормативного забезпечення фізичної культури в умовах інклюзивного навчання. Адаптація та модифікація уроку фізичної культури для учнів, учениць з ООП. Документація та командна взаємодія під час організації інклюзивного навчання. Безпека, оцінювання, створення безбар'єрного середовища під час рухової активності. Нормативно-правові засади організації фізичного виховання за станом здоров'я. Особливості організації освітнього процесу для учнів та учениць підготовчої та спеціальної медичних груп. Методика проведення уроку з урахуванням особливостей здоров'я учнів та учениць. Медико-педагогічний контроль за фізичними вихованням та взаємодія учасників освітнього процесу. Терміни відновлення після захворювань. Протипокази та рекомендовані фізичні вправи для учнів та учениць спеціальної медичної групи.

МОДУЛЬ 2. МОДЕЛЮВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ Й ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СТАРШІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

Тема 2.1. Програмно-методичне забезпечення фізичної культури у старшій профільній школі

Модельні навчальні програми для обов’язкових та вибіркових освітніх компонентів. Складники модельних навчальних програм профільної середньої освіти. Вимоги до модельних навчальних програм. Модельні навчальні програми основного та поглибленого рівнів. Адаптація модельних навчальних програм до специфіки: закладу освіти та профілю навчання.

Тема 2.2. Моделювання навчальної програми вчителя фізичної культури на основі модельної в старшій профільній школі

Навчальні програми для обов’язкових та вибіркових освітніх компонентів. Розроблення: навчальних програм на основі модельних і не на основі модельних. Освітній дизайн навчальної програми вчителя фізичної культури. Ідеї для створення навчальних програм. Схвалення та затвердження й впровадження навчальних програм. Нормативні і концептуальні засади розроблення навчальної програми з фізичної культури в старшій профільній школі. Аналіз модельної навчальної програми, як основи створення власної. Алгоритм планування освітнього процесу – види та зразки навчальної документації. Адаптація програми до реальних умов закладу освіти та потреб учнів.

Тема 2.3. Сучасний урок фізичної культури у старшій профільній школі

Сучасні вимоги до організації освітнього простору з фізичної культури та матеріально-технічного забезпечення в академічному ліцеї. Платформи дистанційного навчання та їхні функціональні можливості. Організація змішаного навчання: поєднання очних і дистанційних форм. Викладання предметів на основному та поглибленому рівнях. Особливості

викладання інтегрованих курсів. Розвиток критичного мислення через інтеграцію освітніх галузей. Командна робота педагогів у викладанні інтегрованих курсів. Учитель як фасилітатор: стратегія супроводу замість контролю. Забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти в старшій: профільній школі.

Тема 2.4. Особливості проведення занять для учнівства з особливими освітніми потребами, підготовчої, спеціальної медичних груп

Структура і зміст занять. Методика проведення занять: навантаження. оцінювання. Диференційованний та індивідуальні підходи. Критерії диференціації. Практичні поради проведення уроку фізичної культури з урахуванням критеріїв диференціації.

Філософія створення інклюзивного середовища, цінності. Адаптація змісту та методики уроків фізичної культури. Індивідуальна програма розвитку учнівства з особливими освітніми потребами. Співпраця команди психолого-педагогічного супроводу закладу загальної середньої освіти з фахівцями інклюзивно-ресурсного центру. Диференційований та індивідуальний підходи. Безпечне та безбар'єрне середовище.

МОДУЛЬ 3. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВСТВА НА РІВНІ СТАРШОЇ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

Тема 3.1. Сучасні підходи до оцінювання результатів навчання в старшій профільній школі

Види оцінювання. Загальні критерії оцінювання та галузеві критерії. Особливості оцінювання обов'язкових освітніх компонентів. Специфіка оцінювання вибіркових курсів. Вибір закладом освіти власної шкали оцінювання чи системи оцінювання, визначеної законодавством. Принципи й характеристики ефективного оцінювання (формувального, підсумкового тощо). Самооцінювання і взаємооціння здобувачів освіти. Застосування цифрових інструментів для оцінювання. Розвиток рефлексивних навичок у здобувачів профільної середньої освіти. Оцінювання в очному, дистанційному й змішаному навчанні.

Тема 3.2. Оцінювання за групами результатів Стандарту освітньої галузі «Фізична культура»

Нормативно-концептуальні засади оцінювання результатів навчання. Групи результатів, їх зміст. Інструментарій оцінювання. Що оцінюємо. Рівні та шкала оцінювання.

Тема 3.3. Алгоритм розроблення компетентнісних робіт

Поняття «компетентнісне завдання, робота». Аналіз групи результатів Стандарту. Компетентнісний контекст завдань їх відмінність від традиційних.

Система завдань: теоретичних знань на основі базових знань стандарту та модельної/навчальної програми вчителя та практична діяльність учнівства. Критерії оцінювання кожного виду завдань: рубрики, шкали, чек-листи, самооцінювання. Фіксація результатів виконання компетентнісних завдань, їх фіксація. Рефлексія. Структура, зміст компетентнісної роботи. Вибір Групи результатів Стандарту. Різновиди завдань. Орієнтири для оцінювання. Оцінювання. Схема переведення «сирих» тестових балів до 12-бальної системи оцінювання. Організація простору для проведення оцінювання на підставі компетентнісних робіт.

Тема 3.4. Оцінювання фізичної підготовленості учнівства та оцінювання учнів з ООП, підготовчої та спеціальної медичних груп

Сучасні підходи до оцінювання фізичної підготовленості учнівства з особливими освітніми потребами та підготовчої й . спеціальної медичних груп. Основні принципи оцінювання фізичної підготовленості. Тести фізичної підготовленості як інструмент педагогічного оцінювання. Алгоритм оцінювання фізичної підготовленості. Оцінювання особистого прогресу учнівства.

Нормативно-правові засади оцінювання учнів з ООП, підготовчої та спеціальної медичних груп. Принципи об’єктивного, індивідуалізованого та безпечного оцінювання на уроках фізичної культури. Урахування індивідуальних освітніх потреб, можливостей і стану здоров’я учнів під час оцінювання результатів навчання. Адаптація та модифікація змісту, завдань і критеріїв оцінювання для учнів з ООП. Особливості оцінювання рухової діяльності та фізичної підготовленості учнів підготовчої та спеціальної медичних груп. Добір та адаптація тестів фізичної підготовленості відповідно до індивідуальних можливостей і медичних показань учнів. Інструменти оцінювання результатів навчання учнів з різними освітніми та медичними потребами: спостереження; практичні завдання; компетентнісні роботи; тести фізичної підготовленості; самооцінювання та взаємооцінювання; карти індивідуального прогресу; портфоліо. Особливості формувального та підсумкового оцінювання учнів з ООП, підготовчої та спеціальної медичних

груп. Типові помилки під час оцінювання та шляхи їх подолання. Практичні кейси.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (зі змінами). URL:
2. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851.
3. Про затвердження Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти: (академічні ліцеї) : наказ Міністерства освіти і науки України від 10.10.2024 № 1451. URL:
4. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225.
5. Про затвердження Типової освітньої програми для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття: профільної середньої освіти за академічним спрямуванням: наказ Міністерства освіти і науки України від 26.05.2025 № 765 зі змінами від 19.07.2025 № 884.
6. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX (зі змінами).

Основна література

1. Кремень В. Г., Топузов О. М., Ляшенко О. І., Мальований Ю. І., Засєкіна Т. М. Профільна середня освіта: концептуальні засади для української школи. Вісник Національної академії педагогічних наук України; 2023. № 5(2). С. 1-8. URL: https://c!oi.org/10.37472/v.nacs.2023.5201
2. Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації : зб. матер. / за заг. ред. Ляшенка О. І., Засєкіної Т М, Мальованого Ю .І., Литвинової С. Г., Малиношевської А. В. Київ : Видавничий дім «Освіта, 2024. 288 с.
3. Розробляємо модельну навчальну / навчальну програму інструктивно-методичні рекомендації для авторів модельних навчальних /

навчальних програм з навчальних програм / інтегрованих курсів. Державна установа «Український інститут розвитку освіти», Державна служба якості освіти України. Київ, 2025. 28 с. URL: https://uied.org.ua/wp-coutent/up!oads/2025/05/uied-67ag-26.05.2025.pdf

Додаткова література:

1. Гривко А., Ващенко Л. Поточне та формувальне оцінювання в базовій та старшій профільній школі. Український педагогічний журнал. 2021. No 2. С. 72–83.

2. Гуцало Л. В., Маркевич О. В. Організація профільного навчання в Україні: законодавство та .практичне втілення (на прикладі Наукового ліцею Житомирського державного університету імені Івана Франка). Актуальні питання у сучасній науці. 2024. 110 24. С. 798-812.

3. Топузов О. М., Малихік О. В., Алексєєва С. В., Арістова Н. О. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у профільній старшій школі : методичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 99 с. URL: https://surl.li/rglrnnn

Інтернет-ресурси

1. Реформа старшої школи: профільна. URL: https://profilna.mon.gov.ua